

Åh, Rutsker!

af Thorkil Thorsen

KLUMME

Mit daglige morgenritual blev brat afbrudt her i begyndelsen af marts. Normalt plejer jeg at komme op til overfladen lidt før halv-otte og per automatik tænde for radioen for at høre de regionale nyheder. Men jeg vågner altid først rigtigt op, når nyhederne er slut. De fungerer bare som en søvndyssende og søvnforlængende lyd-kulisse. Man kan jo tænke om dét, hvad man vil. Men denne morgen fik jeg faktisk en brat opvågning, da nyhedsoplæseren kundgjorde: ”Bornholms whiskybælte ligger i Rutsker. Rutsker sogn er nemlig det sogn på Bornholm, hvor indbyggerne har den højeste disponible indkomst”.

Den havde jeg sgu ikke lige set komme! Jeg vidste ganske vist godt, at visse rutskerboer bryster sig af at bo på Guldkysten. Jeg havde også læst, at Teglkåsvej er øens dyreste villavej udregnet på kvadratmeterprisen på solgte huse. Men alligevel.

Men nu har Arbejderbevægelsens Erhvervsråd altså beregnet, at de 585 indbyggere i Rutsker sogn i gennemsnit har 270.000 kr. at rutte med på årsbasis. Og det er mere end i noget andet sogn her på øen.

Da jeg trådte mine barnestøvler ude i pløjemarken i Rutsker, forestillede jeg mig ikke, at det skulle blive øens rigeste sogn. Ordet whiskybælte faldt mig heller ikke ind, mens jeg gik og muede lort ud af svinstalden. Begrebet eksisterede faktisk slet ikke dengang, da jeg og mine klassekammerater gik i skole hver anden dag og ved skoledagens afslutning sang: ”Nu er timen til ende, og hjemad vi gå. Hvad vi lærte at kende, skal vi nok huske på”. Men vi lærte altså ingenting om dét.

I stedet lærte vi sognet at kende ved at cykle rundt på må og få og rekognoscere på de små veje, fra Bæla til Brø'løsa, fra Krakken til Krummemark. Vi fik yderligere kendskab gennem foreningsliv og gennem forældrenes samvær med naboer og familie, hvor vi lyttede til deres snak. Man fik et forhold til vejene, gårdene, husene, skove-

ne, markerne og til de folk, der arbejdede og boede dér.

Det er hjemstavn. Ikke blot et tilfældigt sted.

En af definitionerne på whiskybælte er, at der er tale om store, fornemme boligkvarterer, hvor der bor højtuddannede og velhavende mennesker. Til manges fortrydelse mistede sognets metropol, Kirkebyen med sine små 70 indbyggere, sin status som byområde i 2007. Byskiltene blev nemlig taget ned og erstattet med stednavneskilte. Dette blev samtidig suppleret med en forhøjelse af den tilladte hastighedsgrænse fra 50 til 60 km/t igennem byen. Men selv om man kører de tilladte 60 km/t, så ser man uden problemer, at boligkvarteret, som her er en vejbebyggelse, ikke minder meget om villavejene i Klam-

penborg og Rungsted. Og dyre butikker er der heller ingen af. Eller butikker i det hele taget.

De sidste 50-60 års samfundsmæssige strukturændringer har sat sig sine spor også i Rutsker. Da jeg gik i skole var der i hvert fald købmand, brugs, forsamlingshus, mølle, smed, mejeri. Nu er der bare et mørtelværk. Der er ingen offentlig service i Kirkebyen. Den gang var der trods alt et sygekassekontor samt et kommunekontor, hvor der var indrettet to arbejdspladser.

Tiderne forandrer sig. Men kirken er så fast en borg. Og dér på toppen knejser Ruts Kirke som sognets uforanderlige vartegn. Herfra kiggede vi længselsfuldt ind i det forjættede land, Sverige, som efter sigen-

de flød af mælk og honning og mellanol. Herfra kan man skue ud over sognet og udpege de nu lukkede skoler og den tilgroede arena for den hedengangne idrætsklub Standard United. Herfra kan man se forfædrenes gårde. Derfra min verden går.

Hvad man ikke kan se heroppe fra kirken, er fiskerlejerne, som skjuler sig neden for skrænterne, Helligpær, Teglkås og Vang. Peter Nikolai Skovgaard betegnede dem i sin Beskrivelse over Bornholm 1804 som ”kuns maadelige” og ”især er Hellig-Peder et meget ringe og ubetydeligt Sted”. Nu er stedet sammen med Teglkås altså det mest attraktive på øen målt efter huspriser. Og næppe nogen vil i dag betegne Vang som mådelig eller andenrangs.

På kirkegården er mange af navnene på gravstenene bekendte. Adskillige af personerne husker jeg fra den tid, hvor jeg voksede op i sognet. Andre er bare navne, jeg hørte som barn. Kirken her har gennem århundreder været rammen om slægtens dåbshandlinger, konfirmationer, bryllupper og begravelser. Kirkeklokkerne er de samme, som igennem de sidste 400 år har kaldt mine forfædre til kirkelige handlinger; og i kirkegårdsgærdet sidder stadig de jernringe, hvortil de tøjrede deres heste.

Det er berigende at være del af en større helhed, forbundet gennem topografi, lokalkultur og historie. Det er berusende at stå her på bjerget og indsnuse minder – og hjemstavn.

Sådan er det, når man har Rutsker i blodet. Med eller uden whisky.

THORKIL THORSEN er efter 40 års frivillig eksil tilbageflytter i 2009. Potentiel pensionist. Pendler mellem lønarbejde som seniorforsker i København og selvstændig konsulentvirksomhed på Bornholm.